

Josep Maria Llompart, sempre

Joana LladóBallester / Catalina Llinàs Gonzaga

Josep M. Llompart és poeta. A més de bon escriptor i gran orador, és també un home de lluita constant per la cultura i la llengua al nostre País.

És per això que "vint-i-sis entitats cíviques han convocat l'homenatge popular a Josep Maria Llompart amb la intenció de difondre l'obra de l'escriptor, i també la seva dimensió humana, personal i cívica. Fan una crida al poble de les Illes perquè reti homenatge a un dels millors poetes mallorquins d'aquest segle"

Del llibre **Poemes de Mondragó** (1961) n'hem elegit el poema. La simplicitat dels seus versos i la senzillesa dels mots varen ser decisius per fer l'elecció:

*S'estimaren; saber en
la urgència del sexe, com les venes
poden en un moment omplir-se d'aigua
salobre, de sol d'estiu, de peixos
saltadors.*

*S'amagaven
per la nit del pinar o per les tèbies
raconades de l'ombra.
Sentien, lassos,
la remor de l'oratge o el llunyaníssim
brogit de la ciutat.
En desvetllar-se? l'endemà ella creia
que a l'alcova hi havia olor de roses,
i ell pensava el primer vers d'un poema
que mai no arribà a escriure.*

*Les noces foren de pinyol vermell.
Tenen un fill notari a la península
i una filla amb promès.
Són gent d'allò que en diuen respectable.*

*Tornen a casa cap al tard, lentíssims,
assaborint cansadament la tarda.
Amb una punta de frisança, els ulls
se'ls perden qualche pic entre les branques
dels arbres del carrer, com si hi sotgessin
un reste de verdor o de carícia.
Miren els anys, el cel, les hores seques,
el rellotge i la pols. Caminen. Callen.*

Propostes didàctiques per a un alumnat adult²

A. Activitats prèvies

1. Cercau dades referides a la biografia i obra de Josep Maria Llompart.
2. Arreplegau, entre tots, entrevistes i fotografies de revistes i de la premsa.
3. Informau-vos del moment de la trajectòria literària de Josep Maria Llompart en què va escriure **Poemes de Mondragó**.

B. Activitats de comprensió del poema

1. Llegiu el poema en veu alta i en veu baixa una vegada que ja us l'hagi llegit el professor.
2. Després de la lectura, subratllau individualment les paraules que no enteneu i entre tots, ajudats pels alumnes que les coneixen i pel context, intentau trobar-ne el significat.
3. Intentau aprendre al manco una part del poema de memòria i recitau-la.
4. Analitzau el poema i comprovau si hi apareixen d'alguna manera els següents conceptes:
 - Vida i passió
 - Amor
 - Connexió passat-present
 - La tardor de la vida
A quins versos corresponen?
5. La mort i el pas del temps són temes molt presents als poemes de Josep Maria Llompart. Com apareixen reflectits en el poema?

6. Escriviu les paraules o grups de paraules que parlin del pas del temps (com per exemple, el rellotge)
7. Josep Maria Llompart és un home essencialment mediterrani i el paisatge que descriu en té totes les traces. Cerca-hi, al poema, elements que ho expressin (com per exemple, pinar)
8. La senzillesa del llenguatge queda també palesa en la utilització d'una expressió que es repeteix molt sovint a la literatura popular. Les noces que comenta el poema varen ser Escriviu altres expressions populars.
9. Analitzau i classifiqueu, segons la graella, el temps de les formes verbals que apareixen en aquest poema i compareu-les amb el que s'ha dit a l'exercici 6.

Estrofa	Temps verbal:	Temps verbal:	Temps verbal:
1			

10. L'expressió poètica no és exclusiva dels bons escriptors. Qui no haurà escrit, qualche vegada un poema? Si ja heu treballat la poesia a classe, intenteu fer-ne un, encara que sigui curt. Si encara no heu treballat molt l'expressió escrita, se us proposa que, després d'haver fet totes les activitats, intenteu substituir els adjectius subratllats per uns altres que conservin el sentit del poema.

C. Anàlisi de l'estructura del poema

1. Comptau els versos que corresponen a cada estrofa i digau si corresponen a algun tipus determinat de mètrica.
2. Observau la rima dels versos que componen el poema. Què se'n diu, d'aquest tipus de rima. Compareu-la amb la d'algun sonet del mateix poeta que el professor us pot passar fotocopiats.
3. Si podeu llegir algun poema recent del mateix autor, compareu-ne l'estructura amb la dels llegits abans.

D. Activitats a partir del poema

Treballat el text, després d'haver-ne vist alguns trets de la forma i del fons, res millor que utilitzar-lo com a punt de partida per a l'estudi d'algun aspecte lingüístic concret. S'ha elegit l'adjectiu. L'ús mesurat que en fa l'autor en aquests versos sorprèn a la primera anàlisi que es fa de l'adjectivació. Però la varietat, des del punt de vista morfològic, dels adjectius que hi apareixen permet preparar moltes propostes didàctiques, algunes de les qual s'exposen tot seguit:

1. Cerca els adjectius qualificatius del poema i subratllau-los.
2. Classifiqueu-los segons la posició (davant/darrera) que ocupen respecte al substantiu. Penseu que a vegades el canvi de la situació de l'adjectiu en modifica el significat (un gran poeta/un poeta gran). Posau-ne alguns exemples.
3. L'adjectiu no sempre es troba al costat del substantiu. Fixau-vos en l'adjectiu "respectable" del vers 19 i digau a quin substantiu es refereix.
4. Alguns sintagmes nominals introduïts per una preposició són equivalents a un adjectiu:
Exemple: d'estiu estival
Completau: del sexe
de la ciutat
de verdor
5. A continuació, feu-ho a l'inrevés. Substituïu l'adjectiu per un sintagma nominal introduït per preposició:
Exemple:
aigua salobre aigua amb sal

Completau:

brogit llunyà

estiu calorós

autor estranger

6. Molts d'adjectius es poden substantivar:

Exemple: verd verdor

sec

fred

simpàtic

7. Completau la graella següent i fixau-vos en la formació del masculí/femení i del singular/plural d'aquests adjectius:

Masculí sing.	Femení sing.	Masculí pl.	Femení pl.
lent	lenta	lents	lentes
	tèbies		
		salobres	
			primeres
sec			

8. Com heu format el femení dels adjectius "tebi", "primer" i "sec"?

9. Quins canvis ortogràfics s'han produït en la formació del femení plural de "tebi" i "sec"?

10. Us haureu fixat que "salobre" és invariable al gènere. Cercau-ne, entre tots, altres exemples.

Des d'aquest article hem volgut, com a professores que som d'educació de persones adultes, col·laborar en l'homenatge tan merescut que el món de les lletres ret a Josep Maria Llompart. Tal volta aquestes pàgines puguin facilitar la coneixença d'aquest poeta als alumnes dels diversos centres i entitats que treballen en la formació de persones adultes. Descobrir la seva poesia és la millor forma anònima de reconeixement.

Notes:

1 "Pluja d'iniciatives" a *Full Informatiu de l'OCB*, núm. 8. Octubre 1992. Palma.

2 Preferentment per a alumnes d'un nivell elemental o mitjà de llengua o dels cursos de Graduat Escolar.

Bibliografia

LLOMPART, J. M. (1961)

Poemes de Mondragó

Ed. Moll. Palma

LLOMPART, J. M. (1980)

Mandràgola

Ed. 62. Barcelona

LLOMPART, J. M. (1981)

La capella dels dolors i altres poemes

Ed. 3i4. València

LLOMPART, J. M. (1990)

Jerusalem

Ed. 62. Barcelona

LLOMPART, J. M. (1991)

Països Catalans i altres reflexions

Ed. Moll. Palma

Revista *Lluc*

Homenatge a Josep M. Llompart (monogràfic)

Núm. 761. Març-abril 1991

Palma.

Revista *Com*

El com i el perquè de la lingüística textual (monogràfic)

Suplement núm 8. Octubre 1991.

Publicacions del Gabinet de Didàctica

Departament de Cultura. Barcelona

CUENCA, Mª J. (1992)

Teories gramaticals i ensenyament de llengües

Ed. Tàndem. València